

## احتکار چیست و محترک کیست؟



صادق بشیری  
کارشناس بازار

رسالت اصلی علم حقوق، برقراری «نظم اجتماعی» است. البته نظم اجتماعی ابعاد گوناگونی دارد که تمام شئون زندگی اجتماعی را دربرمی‌گیرد؛ مثل نظم سیاسی، نظم فرهنگی، نظم ترافیکی، نظم اقتصادی و... . نظم اجتماعی با هدف برقراری عدالت اجتماعی بوده که مبتنی بر قانون است. قانون وظیفه دارد از ضعیف در برابر متجاوز حمایت کند. یکی از ضرورت‌هایی که به نظم و عدالت اجتماعی منجر می‌شود نظم اقتصادی است. اقتصاد در هر جامعه‌ای از اهمیت و اولویت‌های ویژه زندگی اجتماعی بوده و چه بسا زیربنای سایر شئون زندگی باشد.

بر واضح است که در جامعه‌ای که اقتصاد را رونق می‌دهد نه زیربنا، برقراری نظم و عدالت اجتماعی به راحتی میسر نخواهد بود. آثار مخرب بی‌نظمی اقتصادی مانند فقر، بیکاری، گسترش فساد، اعتیاد، تبهکاری، رانت و باندهایی، شکل‌گیری مافیای اقتصادی و... است که پیامدهای سوء آن مردم را زیر فشار قرار می‌دهد. به همین دلیل موضوع جرایم اقتصادی در کلیت اقتصاد جامعه اختلال در نظم اقتصادی کشور بوده که آثار آن دامنگیر بیشتر افراد جامعه می‌شود. اما به طور قطع متضرر جرایم اقتصادی دولت و ملت هر دو هستند.

احتکار یکی از جرایم اقتصادی است که مناسفانه هر از گاه به صورت پرتنگی مطرح می‌شود و جلوه می‌کند. احتکار موجب اختلال در نظم توزیع و نیز عرضه و تقاضا می‌شود. چنانچه در سطح گسترده و وسیع انجام شود می‌تواند نظام اقتصادی کشور را هر چند به شکل موقت فلج کند.

اختلال در نظام اقتصادی کشور موجب هدررفت منابع و کاهش بهره‌وری می‌شود. به همین دلیل مبارزه هوشمندانه و جدی با احتکارگران در نظام اقتصادی یک ضرورت تام به شمار می‌رود.

آخرین قانون لازم‌الاجرای که مبادرت به تعریف احتکار کرده است قانون نظام صنعتی کشور مصوب اسفند ۱۳۸۲ است که در ماده ۶۰ احتکار این‌گونه تعریف شده است: «احتکار عبارت است از نگهداری کالا به صورت عمدی با تشخیص مراجع ذیصلاح و امتناع از عرضه آن به قصد گران‌فروشی یا اضرار به جامعه پس از اعلام ضرورت عرضه از طرف دستگاه‌های مسئول».

همان‌گونه که ملاحظه می‌کنید ارکان ذیل در احتکار موضوعیت دارد:

- ۱- حبس، انبار یا متوقف کردن عرضه کالا یا جلوگیری از فروش آن
  - ۲- کالای مورد نیاز ضروری عامه مردم (انبار کردن هر کالایی جرم محسوب نمی‌شود و تنها جرم مشمول انبار کالاهای ضروری و مایحتاج مردم است)
  - ۳- به مقدار بیش از مصرف عادی و متعارف، انبار کردن ضروری به منظور مصرف پهنه شخص و خانواده تحت تکفل نه تنها عمل مجرمانه نیست بلکه امری پسندیده و متناسب با عقل معاش است؛ مشروط به اینکه در حد مصرف عادی و متعارف باشد نه بیش از اندازه
  - ۴- قصد جلوگیری از فروش آن به دولت یا مردم انبارداری موقت به استثنای عرف بازار عمل مجرمانه به شمار نمی‌رود و چه بسا مدیریت عرضه و تقاضا بوده و تعادل و ثبات اقتصادی را در پی دارد.
  - ۵- به امید گران‌فروشی کالا در آینده، انگیزه و داعی اصلی محترک این است که با انبار کردن کالا و جلوگیری از افزایش آن در عرف بازار به امید گران‌تر شدن آینده آن و به نرخ غیرعادلانه به فروش رساند. این قید الزامات، تعریف احتکار به شمار می‌رود.
- محترک‌ان هم همان انحصارطلبانی هستند که به قصد سودجویی از رهگذر منشأ غیرمشرع به قیمت تضییع حقوق مردم و اعمال فشار و تنگی بر افراد جامعه، به دنبال منافع فردی، شخصی یا صنفی بوده که با ایجاد قطعی مصنوعی از آب گل‌آلود ماهی می‌گیرند.
- البته در مواردی هم مشاهده می‌شود احتکار با قصد اختلال در نظام اقتصادی کشور و با انگیزه سیاسی به دنبال افزایش ناراضیاتی عمومی انجام می‌شود.
- به عنوان یک کارشناس، اعتقاد دارم چنانچه از ابتدا ساختارها، عملکردها، استراتژی‌ها و شیوه‌های مدیریتی کشور بر مبنای زیربنا بدون اقتصاد در عدالت اجتماعی شکل می‌گرفت اکنون شاهد چنین بی‌نظمی اقتصادی در جامعه نبودیم.
- واقعیت این است که در خلأ ضعف نقش‌آفرینی درست بازیگران اصلی اقتصادی کشور مناسفانه سودجویان تبدیل به بازیگران اصلی اقتصاد کشور شده‌اند که بازی برد-باخت به نفع خودشان را مدیریت می‌کنند و یکایک مردم ضعیف به لحاظ اقتصادی کشور نیز گرفتار این بازی شده‌اند.

امروز بی‌ثباتی‌های اقتصادی گذشته، بی‌اعتمادی جبران‌ناپذیری را به وجود آورده که دولت باید برای آن راه چاره‌ای جست‌وجو کند.



## معاون وزیر نفت در امور گاز مطرح کرد

# توانمندسازی مردم، مهم‌ترین گام در مسئولیت‌های اجتماعی

اعتماد می‌خواهد و یکی از موفقیت‌های شرکت ملی گاز ایران نیز نشأت‌گرفته از همین نکته است که افرادی دلسوز و پرکار، با همه وجود و ششانه‌روز در حال خدمت‌رسانی به مردم هستند، هم‌صدا با هم حرکت می‌کنند و عشق خدمت دارند. من هم افتخار می‌کنم که در این مدت با همکاران بسیار خوبی در شرکت ملی گاز ایران کار می‌کردم. معاون وزیر نفت در امور گاز اظهار کرد: کار دیگر اینکه ما در هر جایی کار می‌کنیم، باید خدماتی به مردم آن منطقه نیز بدهیم. بهترین خدمت در این زمینه، توانمندسازی مردم آن ناحیه است زیرا جامعه‌ای که فرزندان توانمند نداشته باشد، حتی با وجود همه امکانات جامعه‌ای نراضی است. انسان زمانی احساس شادی می‌کند که توانمند باشد، ما اگر خدماتی هم می‌دهیم باید در راستای توانمندسازی باشد زیرا توانمند کردن افراد، سبب خوب فکر کردن می‌شود. از این رو، باید تلاش کنیم تا فرزندانمان را توانمندساز رشد

دیدگاه‌های ما باشد. عراقی با طرح این پرسش که به نظر شما چرا دولت به عملکرد شرکت ملی گاز ایران افتخار می‌کند، گفت: این امر از آن رو است که فضای این شرکت، فضای توانمندی است، ضمن آنکه توانمندسازی فقط در داشتن پول، منابع و... خلاصه نمی‌شود بلکه توانمندسازی، ایجاد منبع است و ایجاد منبع، یعنی توسعه صادرات، یعنی از «هیچ» چیزی درآوردن. وی ادامه داد: ما در این ۵ سال برای توسعه گازرسانی از دولت پول نگرفتیم بلکه کار و منبع ایجاد کردیم تا توانستیم بیش از ۲۰ هزار روستای این کشور را گازرسانی کنیم. اینکه بتوانیم از «هیچ» چیزی درآوریم، یک هنر است، کما اینکه همه اختراعات و اکتشاف‌های پیشرفته دنیا را هم مرور کنید، می‌بینید که از تفکر و اندیشه خود به این اکتشافات نائل شدند و نه از امکانات و بستر؛ هرچند اینها نیز بسیار مهم است. مدیرعامل شرکت ملی گاز تصریح کرد: اعتقاد تزریقی نیست، یک باور است. اعتقاد باور می‌خواهد،

توسعه در ابزار و امکانات نیست. باید تلاش کنیم با توانمندسازی نیروها که بزرگ‌ترین سرمایه یک سازمان هستند، به اهداف بالای خود برسیم.

وی با اشاره به اینکه خدمت‌رسانی خوب است اما باید در کنار آن، توانمندسازی را اشاعه دهیم، گفت: هم‌اکنون، مناسفانه ما توانمندسازی را فراموش کرده و خدمت‌گزاری را اصل قرار داده‌ایم در حالی که من همیشه محور سخنانم این بوده که تلاش کنیم به جای خدمت‌گزاری، توانمندسازی کنیم زیرا این تفاوت بین رشد و توسعه است. رشد یعنی شما کمک می‌کنید که تنها امکانات درست کنید اما توسعه در توانمندسازی است؛ یعنی افراد و سازمان‌ها، خود توانمند شوند و بتوانند به جامعه خوبی خدمات دهند. معاون وزیر نفت در امور گاز ادامه داد: توسعه یعنی همدلی و همراهی؛ یعنی اینکه توان همکاری دوجانبه داشته باشید و بتوانید با همدیگر حرف بزنید، ما باید بتوانیم در جامعه با یکدیگر گفت‌وگو و اظهارنظر کنیم، حتی اگر این دیدگاه‌ها، مخالف

گسترش صنعت  
industry@sanatnewspaper.com

معاون وزیر نفت در امور گاز گفت: خدمات‌دهی به مردم یکی از وظایف اصلی شرکت ملی گاز به شمار می‌آید و توانمندسازی مردم از مهم‌ترین اقدام‌ها در انجام مسئولیت‌های اجتماعی است.

به گزارش شانا به نقل از شرکت ملی گاز، حمیدرضا عراقی، مدیرعامل شرکت ملی گاز، در آیین بهره‌برداری و کلنگ‌زنی ۳ پروژه اسکله خدماتی بندر سیراف، بهره‌برداری از بناهای جدید پایانه صادراتی شرکت پالایش گاز فجر جم و راه‌اندازی پست پشتیبان ۱۳۲ کیلوولت فازهای یک تا ۳ پارس جنوبی که با حضور حسن منظر تربتی، مدیرعامل شرکت مهندسی و توسعه گاز ایران و جمعی از مدیران شرکت ملی گاز ایران همراه بود، اظهار کرد: انسان‌ها باید با اندیشه خود پیشرفت کنند و گرنه

## ۲۰ هزار میلیارد ریال برای اشتغال روستایی پرداخت می‌شود

تسهیلات کرد: بعد از ۶ تا درصد است. وی با اشاره به اینکه سقف تسهیلات پرداختی به عشایر و روستاییان برای هر طرح ۱۵۰ میلیارد ریال است، بیان کرد: پرداخت تسهیلات تا سقف ۱۰۰ میلیارد ریال در اختیار استانداران استان‌ها است.



وی اضافه کرد: بعد از ۳ سال باز پرداخت تسهیلات آغاز خواهد شد و این مدت دوره تنفس برای سرمایه‌گذاران است تا پس از بهره‌برداری و سود دهی طرح‌ها اقساط خود را در ۶ سال پرداخت کنند.

وی ادامه داد: دولت برای ساکنان شهرهای کمتر از ۱۰ هزار نفر نیز ۱۰ میلیارد ریال تسهیلات به عنوان سرمایه در گردش با کارمزد ۱۰ درصد پرداخت می‌کند.

رضوی با بیان اینکه حمایت از عشایر، روستاییان و مناطق محروم یکی از اولویت‌های دولت تدبیر و امید است، گفت: با ایجاد اشتغال و مشارکت اقتصادی در روستاها از مهاجرت آنها به شهرها جلوگیری خواهد شد.

معاون توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست‌جمهوری با بیان اینکه شرط تداوم و توسعه و پویایی مشارکت عموم مردم در فعالیتهای اقتصادی است، افزود: برای توسعه روستاها و مناطق محروم و ریشه‌کن کردن بیکاری اقتصاد باید مردمی‌شده و وزن مردم در فعالیتهای اقتصادی سنگین‌تر از وزن دولت و نهادهای عمومی باشد.

وی با قدردانی از فعالیت‌های استانداران اردبیل اظهار کرد: از ۱۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات در نظر گرفته شده به عشایر و روستاییان در کشور سهم استان اردبیل با ۳ هزار و ۵۴۰ میلیارد ریال ۲۹.۵ درصد است.

بازدید از طرح‌های اشتغال‌زای اجرا شده در نقاط مختلف استان و شرکت در جلسه شورای اداری از جمله برنامه‌های سفر معاون توسعه روستایی ریاست جمهوری به اردبیل بود.

تسهیلات اشتغال روستایی قرار است روند مهاجرت روستائینان را کاهش دهد و کمک کند تا اقتصاد ایران در نواحی روستایی تقویت شود. پیش از این، بسیاری از کارشناسان گفته بودند که راه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی ارائه تسهیلات با شرایط بازپرداخت بهتر است. علاوه بر این، با توجه به کاهش ارزش پول ملی در شرایط کنونی سرمایه‌گذاران تمایل چندانی به سرمایه‌گذاری در بخش تولید نشان نمی‌دهند.

همچنین، از دیگر موضوع‌هایی که در زمینه اشتغال روستایی مطرح می‌شود، توجیه اقتصادی تسهیلات و ورود به بخش تولید و خدمات است. کارشناسان معتقدند در شرایط کنونی احتمال زیادی وجود دارد که تسهیلات اشتغال روستایی دریافت و در بخش‌های دیگری استفاده شود. پیش از این نیز این موضوع در زمینه تسهیلات مطرح بود. با تمام اینها دولت هنوز معتقد است ارائه تسهیلات روستایی می‌تواند گرهی از مشکلات کنونی کشور باز کند و با همین استدلال طرح اشتغال روستایی را ادامه می‌دهد.

در این راستا، معاون توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست‌جمهوری از پرداخت ۱۲۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات برای ایجاد فرصت‌های اشتغال عشایر و روستاییان کشور خبر داد. به گزارش ایرنا، ابوالفضل رضوی در جلسه شورای اداری استان اردبیل که در محل مرکز فرهنگی دفاع مقدس این استان برگزار شد، افزود: برای نخستین‌بار در تاریخ کشور دولت تدبیر و امید لایحه دو فوریتی پرداخت تسهیلات به عشایر، مرزنشینان و روستاییان را به منظور ایجاد اشتغال و توسعه مناطق محروم به مجلس شورای اسلامی تقدیم کرد.

وی اظهار کرد: شرکت در جلسه شورای اداری مناطق مرزی و روستایی به ترتیب با ۱۰ و ۲۰ درصد آورده در دستور کار قرار دارد و کارمزد این

## «سحام» بر طرح‌های اشتغال روستایی نظارت می‌کند

نهاد اجرایی شناخته می‌شویم. طرح‌هایی که خودمان استعدادیابی و شناسایی کردیم، در سامانه «کارا» ثبت می‌کنیم و از طریق ما به کمیته فنی ارجاع می‌شوند و در صورت تایید، دوباره به ما برمی‌گردد تا به آن تسهیلات پرداخت کنیم. وی گفت: علاوه بر این، با اختیاری که به



استان‌ها تفویض کرده‌ایم یک مدیر معین برای استان‌ها انتخاب و وظایفی برای‌شان قائل شده‌ایم که مشاوره و نظارت، هدایت و کنترل و تایید و بررسی استعداد‌های مناطق برعهده مدیر معین یا هماهنگی استان است. در مجموع ۱۶ مدیر معین از ستاد تعیین و کارها را به آنها محول کرده‌ایم. برای مدیران معین در استان‌ها هم یک مدیر نظارتی قرار داده‌ایم که کل مجموعه را نظارت می‌کند. مدیرعامل صندوق کارآفرینی امید در پایان درباره پرداخت تسهیلات صندوق در بخش‌های مختلف از جمله وام ازدواج نیز گفت: امسال بیشترین وقت و توان خود را روی طرح اشتغال روستایی گذاشتیم و تمام صندوق را برای این کار بسیج کردیم. بانک‌ها نیز در پرداخت وام ازدواج فعال هستند و چون حضور ما ضرورت نداشت، ترجیح دادیم به سایر بخش‌ها ورود نکنیم. در طرح اشتغال روستایی با توجه به آنکه محیط روستایی است، ممکن است کارگاه به هر دلیلی نتواند ادامه فعالیت دهد یا محصولات تولیدی قابل رقابت نباشد اما اعتقاد ما این است که اگر بتوانیم با ضریب ۸۵ درصد، پایداری در کسب‌وکارهای روستایی ایجاد کنیم، آمار قابل قبولی خواهد بود. طرح اشتغال روستایی با هدف توسعه اشتغال در مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی در دستور کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار گرفته است. اجرای موفق این طرح موجب کاهش مهاجرت به شهرها و حل بیکاری در مناطق محروم و روستایی می‌شود. سال گذشته یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار از محل منابع صندوق توسعه ملی از سوی مجلس به این طرح اختصاص یافت و ۴ بانک عامل کشاورزی، توسعه تعاون، پست‌بانکی و صندوق کارآفرینی امید توزیع این منابع به متقاضیان وام اشتغال روستایی را برعهده گرفتند.

مدیرعامل صندوق کارآفرینی امید از ایجاد سامانه «سحام» برای اعمال نظارت بر روند اجرا و پیشرفت طرح‌های اشتغال روستایی خبر داد و گفت: اگر بتوانیم در طرح اشتغال روستایی با ضریب ۸۵ درصد، پایداری در کسب‌وکارهای روستایی ایجاد کنیم، آمار قابل قبولی خواهد بود. اصغرنوراله‌زاده به

ایسنا گفت: برای آنکه در جریان توزیع منابع اشتغال روستایی مطمئن شویم این منابع دقیق در مسیر خود که هدف قانون‌گذار بوده، هزینه می‌شود، سامانه‌ای نظارتی با عنوان «سحام» (سامانه حقوقی الکترونیکی مطالبات) ایجاد کردیم که به شکل آنلاین است و مستندات آن را به‌تدریج منتشر خواهیم کرد. وی درباره ویژگی‌های این سامانه، توضیح داد: این سامانه با «سی‌پی‌اس» کار می‌کند و اطلاعات را از شبکه می‌گیرد. تصاویر مربوط به پروژه و تمام کارهایی که در طول مدت تکمیل انجام می‌شود، از طریق شبکه در اختیار سامانه قرار می‌گیرد. این سامانه که از سال گذشته فعال شده در رصد دقیق طرح‌ها بسیار موثر بوده است و چنانچه طرحی تسهیلات را دریافت کرد و پیشرفتی نداشت، جدا از بازنده‌های محلی، نظارت‌ها به صورت نظام‌مند هم در سطح ملی قابل مشاهده و کنترل و مانیتورینگ است. مدیرعامل صندوق کارآفرینی امید در پاسخ به این پرسش که آیا تاکنون در طرحی انحراف از منابع بوده است یا خیر، گفت: تاکنون چیزی گزارش نشده است، البته طرح چند ماه است که شروع شده اما در آن حدی نیست که گزارش انحراف از منابع داشته باشیم. نوراله‌زاده در عین حال درباره شناسایی استعداد‌های منطقه گفت: کار خوبی که اتفاق افتاد، تشکیل کمیته کارگروه فنی در ستاد ملی اجرای قانون بود که در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تصویب و ابلاغ شد. از سال‌های قبل استعدادیابی و شناسایی مزیت‌های رقابتی را انجام می‌دادیم و ۳ طرح «روستای بدون بیکار، هر روستا یک محصول-هر خانه یک کارخانه و صندوق‌های خرد محلی» را دنبال کردیم.

خوشبختانه کارگروه ملی، هر ۳ طرح را تصویب و به سراسر کشور ابلاغ کرد. ما در سامانه به عنوان